

مراحل انس با قرآن

در تحقق جامعه قرآنی

از نگاه مقام معظم رهبری

سید مهدی موسوی نیا

دکترای علوم سیاسی، مدرس و پژوهشگر دانشگاه امام حسین (ع)

دکتر سعید جلیلیان

پژوهشگر دانشگاه امام حسین (ع)

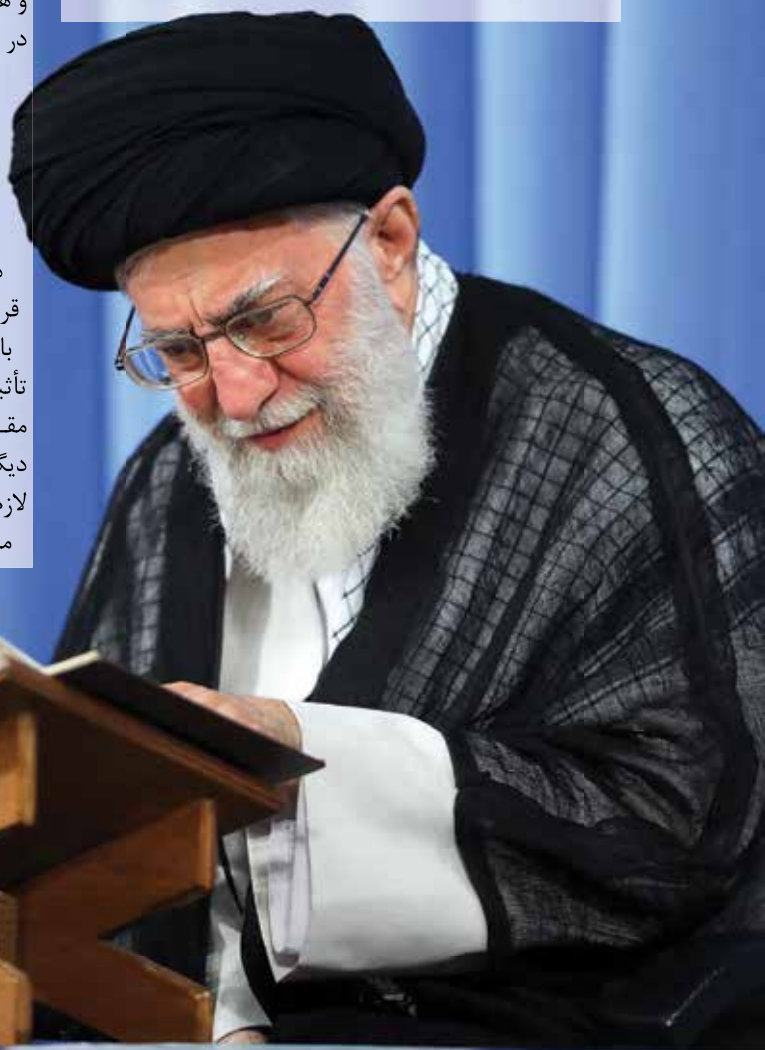
اشاره

یکی از مراحل پی‌ریزی تمدن اسلامی، شکل‌گیری کشور یا جامعه اسلامی است. رهبر انقلاب (دام‌ظله) تأکید دارند، در جامعه اسلامی باید هدایت و معیارهای قرآنی مورد تبعیت

قرار گیرند. حتی در این مورد می‌فرماید: «هدف این است که ملت ما به معنای حقیقی کلمه قرآنی شوند. مگر می‌شود ملتی خود را مسلمان بداند؛ اما قرآنی نباشد؟». از همین رو، با تأکید فراوان بر انس با قرآن کریم در راستای تحقق جامعه قرآنی و همچنین، ذکر مراحل برای پیاده‌سازی انس با قرآن کریم در جامعه، برای رسیدن به جامعه قرآنی رهنمون‌هایی بیان می‌کنند و از لزوم به‌وجود آمدن چنین جامعه‌ای سخن به میان می‌آورند: «عزیزان من، شما بدانید، برای اینکه ما جامعه‌ای به‌وجود بیاوریم که از لحاظ مادی، علمی و صنعتی دچار عقب‌ماندگی نباشد، پیشرو باشد و روی زندگی دنیا اثرگذار باشد و در عین حال از لحاظ معنویت دچار آفت‌های معنوی (که امروز غرب دچار آن است) نباشد، قرآن کریم و عمل به آن لازم است».

با توجه به این توضیحات، این سؤال مطرح می‌شود که نحوه تأثیر انس با قرآن کریم در شکل‌گیری جامعه قرآنی از دیدگاه مقام معظم رهبری (دام‌ظله) به چه صورت است؟ به تعبیر دیگر، برای رسیدن به انس کامل با قرآن کریم، طی چه مراحل لازم و ضروری است؟

مقاله مورد بحث بیشترین تمرکز خود را بر بحث

مهوریت‌زدایی قرار داده و تنها بخش کوچکی از آن را به انس با قرآن کریم اختصاص داده است.

تبیین شده است.

■ قدم اول، آشنایی با متن قرآن کریم

از دیدگاه رهبر انقلاب، قدم اول برای عمل کامل به قرآن کریم، آشنایی با متن قرآن کریم است.

به عقیده ایشان، جان‌مایه این مرحله استمرار در کار است و انس با قرآن کریم در این مرحله پی‌ریزی می‌شود.

ایشان در مرحله روان‌خوانی بر تلاوت زیبا تأکید دارند. البته عقیده دارند نباید پرداختن به این امر، موضوع اصلی مراجعه به

قرآن کریم قرار بگیرد.

ایشان در مرحله درک (معنی و مفهوم قرآن کریم به لزوم توجه به ترجمه قرآن کریم توجه دارند. به همین منظور، در توصیه به اعضای هیئت دولت برای بهره‌گیری از قرآن کریم بیان می‌کنند: «آن‌هایی که ترجمه قرآن کریم را می‌فهمند، با تدبر به ترجمه نگاه کنند. آن‌هایی که ترجمه قرآن کریم را نمی‌فهمند، یک قرآن کریم مترجم خوب (که الحمدلله زیاد هم داریم) کنار دستشان بگذارند و به ترجمه آن نگاه کنند. ممکن است ده دقیقه وقت صرف کنید و یک صفحه یا دو صفحه بخوانید. اما هر روز بخوانید. این را یک سیره قطعی برای خودتان قرار دهید. علامت بگذارید و فردا از دنباله‌اش بخوانید».

مقام معظم رهبری (دام‌ظله) بهترین روش خواندن را حفظ قرآن کریم می‌دانند و بر این موضوع تأکید فراوان دارند: «نکته آخر هم که باز تکرار است و مکرر ما این را عرض کرده‌ایم، حفظ قرآن کریم است. حفظ

■ ۱. انس با قرآن کریم

کلمه انس، تشکیل شده از همزه و نون و سین، یک اصل معنایی دارد و به معنای آشکار شدن چیزی است؛ چیزی که مخالف راه و روش توحش باشد. برخی آن را به معنای محبت که خلاف تنفر است گرفته‌اند. معنای دیگری که برای آن ذکر شده، آرامش است.

۱-۱. گروه هدف

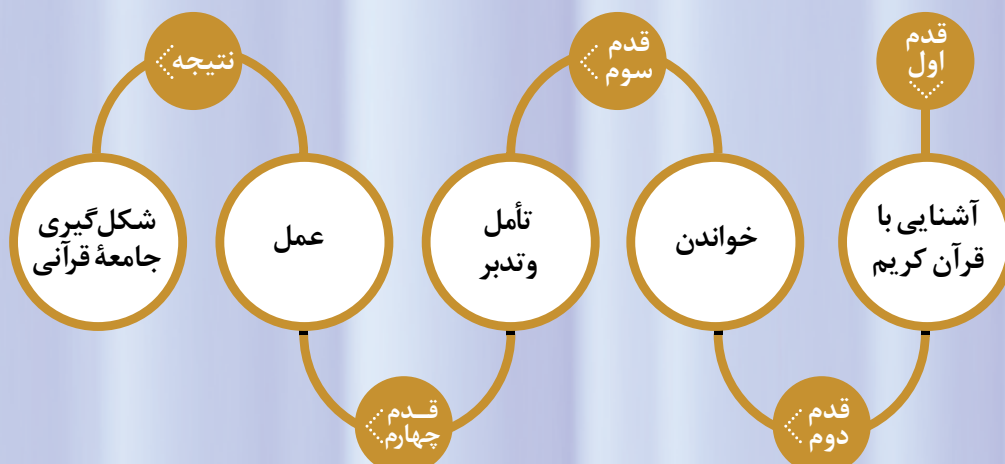
مقام معظم رهبری (دام‌ظله) معتقدند برای شروع انس با قرآن کریم باید صفای باطن و نفس پاکیزه داشت. به همین دلیل، سن جوانی و نوجوانی را بهترین زمان برای انس‌گیری با قرآن کریم می‌دانند. به همین دلیل، مقام معظم رهبری (دام‌ظله) بهترین گروه را برای شروع انس با قرآن کریم، جوانان و نوجوانان می‌دانند. و بارها در کلامشان به این امر اشاره کرده‌اند.^۱

۱-۲. مراحل انس با قرآن کریم

ایشان در بیانات خود همواره از تمسک به قرآن کریم سخن گفته‌اند و در این باره مکرراً موضوع انس با قرآن کریم را مطرح کرده‌اند.

در زیر، مراحل انس با قرآن کریم که در نهایت منجر به تشکیل جامعه قرآنی می‌گردد، از کلام ایشان استخراج و

در
برای شروع انس
با قرآن کریم باید
صفای باطن و نفس
پاکیزه داشت. به
همین دلیل، سن
جوانی و نوجوانی
بهترین زمان برای
انس‌گیری با قرآن
کریم می‌باشد

◀ نمودار ۱. مراحل خواندن در انس با قرآن کریم

قرآن کریم یک نعمت بزرگ است. این جوان‌ها و نوجوان‌ها سن توانایی حفظ را قدر بدانند. شماها در سنی هستید که می‌توانید حفظ کنید و در ذهنتان بماند».

مرحله سوم: تدبر در آیات

تدبر از ریشه دبر به معنی عاقبت کار را دیدن است. تدبر الأمر، یعنی نظر کردن به عاقبت کارها و تأمل در آن و تدبر الکلام یعنی تأمل در معانی و بصیرت داشتن در آن. قرآن کریم در چهار آیه: ۸۲ نسا، ۲۴ محمد، ۲۹ ص و ۶۸ مؤمنون، به صراحت یا به‌طور تلویحی مردم را به تدبر در قرآن کریم امر کرده است. با توجه به آیات فوق، در اثبات لزوم تدبر در قرآن کریم از برهان استفاده می‌شود. مقدمه اول: قرآن کریم مردم را به تدبر در آیات قرآن کریم فرمان داده است. مقدمه دوم: بی‌گمان خدای حکیم و اولیای او به چیزی که نارواست فرمان نمی‌دهند. نتیجه: بنابراین، وجود این فرمان‌ها یا سفارش‌ها، دلیل روا بودن فهم ما از قرآن کریم است. البته برخی نیز گفته‌اند که تدبر در قرآن کریم واجب است.

قدم سوم از دیدگاه رهبر انقلاب (دام‌ظله)، تدبر و تأمل در آیات قرآن کریم است. در واقع، اگر تدبر و تأمل به خوبی صورت گیرد، انس با قرآن کریم به هدف خود یعنی عمل قرآنی نزدیک خواهد شد.

مرحله چهارم: عمل

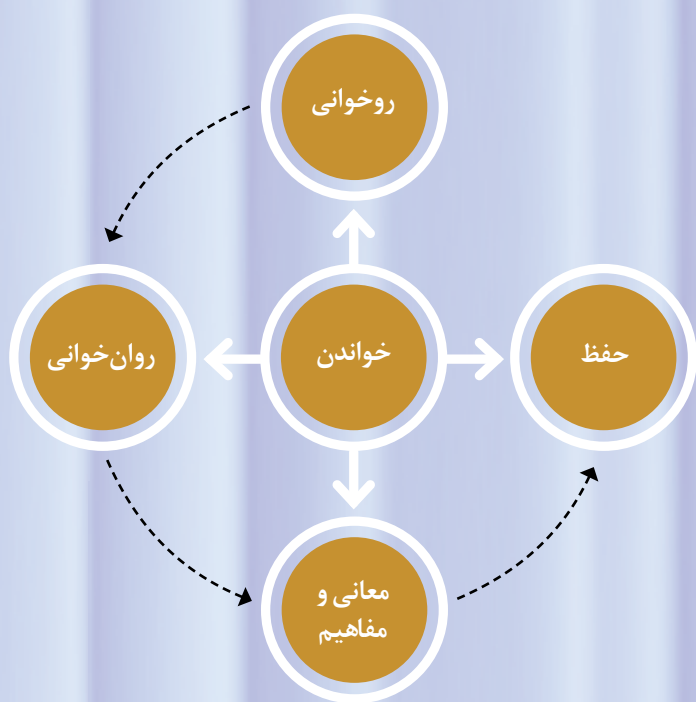
انس با قرآن کریم در بین اقشار مختلف جامعه رواج پیدا بکند، جامعه برای عمل به قرآن کریم نزدیک می‌شود. ما این را می‌خواهیم». ایشان برای قرآن کریم در جامعه اسلامی حقی قائل هستند و احقاق حق قرآن کریم را تنها در خواندن یا صرف دانستن مفاهیم و معارف قرآن کریم نمی‌دانند، بلکه حق کامل آن را در عمل به قرآن کریم می‌دانند.

۱- ۳. جامعه قرآنی

از طرف دیگر، رهبر انقلاب (دام‌ظله) تأکید دارند، در جامعه اسلامی باید هدایت و معیارهای قرآنی^۲ مورد تبعیت قرار گیرند تا چنین جامعه‌ای شکل بگیرد و راه تحقق چنین جامعه‌ای اسلامی، قرآنی شدن جامعه^۳ است.

* پی‌نوشت‌ها

۱. ر.ک: خامنه‌ای، ۱۳۷۰/۱۲/۲۷؛ ۱۳۷۰/۱۱/۰۵؛ ۱۳۷۱/۱۲/۱۷؛ ۱۳۷۹/۰۸/۰۹؛ ۱۳۹۴/۰۳/۰۲؛ ۱۳۹۳/۰۴/۰۸؛ ۱۳۹۳/۰۳/۱۳؛ ۱۳۹۲/۰۴/۱۹.
۲. مقام معظم رهبری معتقدند، حتی دین، عقل سلیم و گفتار معصومان (علیهم‌السلام) معیارهای قرآنی هستند که باید در جامعه اسلامی ملاک پیروی و تبعیت باشند (خامنه‌ای، ۱۳۹۲/۰۴/۱۹).
۳. جامعه قرآنی نیز جامعه‌ای انسانی است و تمام اجزا و عناصر جامعه انسانی را داراست اما صفت یا ویژگی خاصی، آن را از دیگر جامعه‌های انسانی متمایز

< نمودار ۲

کرده است. این صفت یا ویژگی همان «قرآنی بودن» آن است (نوربخش، ۱۳۸۶: ۲۴).

* منابع

قرآن کریم

بیانات مقام معظم رهبری (دام‌ظله):

۱. (۱۳۷۰/۱۲/۱۳) دیدار با اعضای «گروه ویژه» و «گروه معارف اسلامی» صدای جمهوری اسلامی ایران.
۲. (۱۳۷۱/۱۱/۰۵) جلسه اختتامیه مسابقات قرائت قرآن کریم.
۳. (۱۳۷۷/۰۹/۰۱) مراسم اختتامیه پانزدهمین دوره مسابقات قرآن کریم.
۴. (۱۳۷۸/۲/۲۲) دیدار دانشجویان شرکت‌کننده در مسابقات قرآن کریم.
۵. (۱۳۸۰/۱۰/۰۶) دیدار مسئولان نهضت سوادآموزی.
۶. (۱۳۸۴/۰۶/۰۸) دیدار اعضای هیئت دولت.
۷. (۱۳۸۵/۰۷/۰۴) دیدار قاریان شرکت‌کننده در بیست‌وسومین مسابقات بین‌المللی قرآن کریم.
۸. (۱۳۹۰/۰۳/۰۳) دیدار جمعی از شاعران و ذاکران اهل بیت (ع).
۹. (۱۳۹۲/۰۴/۱۹) محفل انس با قرآن کریم در روز اول ماه مبارک رمضان ۱۴۳۴.
۱۰. (۱۳۹۳/۰۳/۱۳) دیدار شرکت‌کنندگان در سی‌ویکمین دوره مسابقات بین‌المللی قرآن کریم.